

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9990385

150, —

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc.,
Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio,
Dana Gregorová

Na titulním listě: Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek
zaniklého hradu.

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Dohled se omezil na dokumentaci, sledování a vzorkování profilů.

Trasa výkopů nenarušila až na jedinou výjimku žádné archeologicky významné objekty. Terén byl upravován až v souvislosti s výstavbou hospodářských objektů v průběhu 20. století. Na jílovité podloží a půdní horizont nasedaly vrstvy recentních dorovnávek se stavební sutí a škváry. Podařilo se zachytit jediný nedatovaný objekt, snad středověkou sídlištní jámu. V místě zplanýrovaných objektů byly obnaženy betonové základy původní zástavby z druhé poloviny 20. století.

Archeologický průzkum nepotvrdil očekávané relikt středověkého dolování.

*David Merta, Archaia
David Zimola, MV Jihlava*

Prameny:

Merta, D.-Zimola, D. 1999: Jihlava, Rantířovská Dům s pečovatelskou službou, Nálezová zpráva, uložena v archivu brněnského pracoviště společnosti Archaia.

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Rantířovská Gasse. Mittelalter (?). Siedlung. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Masarykovo nám. 5, parcely 129, 131/2, 131/3. Sídlištní vrstvy. Novověk. Záchraný výzkum.

Lokalizace: SMO odvozené 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-5; 192 mm od Z, 370 mm od J sekční čáry.

Při dostavbě domu na parcele č. 129 byla odstraněna dvorková přístavba, v jejíž základech byla založena nová budova. Rýhy pro novou kanalizaci byly vedeny v novověkých navážkách pouze v hloubce cca 0,50 m od současného terénu a tedy neporušily žádné archeologické vrstvy. Také přístavba garáží na parcelách 131/2 a 3 výrazněji nezasáhla do země. Naopak mírně svažité terén byl pro stavbu garáží srovnán dosypáním.

Pro předběžné ověření historie domu č. 5 bylo použito srovnání současného stavu zástavby se stavem, který zachytila indikační skiza z r. 1835. Na počátku 20. století došlo k výraznému přemodelování parcelace bloku č. 2 východní fronty náměstí. Na scelených parcelách došlo k přestavbě dvou domů v dnešní č. 5, v jehož suterénu a přízemí jsou dosud patrné relikt původní zástavby. Během této přestavby byl terén v zadním traktu nového domu dorovnan stavební sutí a celkově navýšen. Z mělkých výkopů nebyl získán žádný archeologický materiál. Celá akce má dokumentační hodnotu a doplňuje znalosti o vývoji zástavby historického jádra města.

Středověká archeologická situace na této lokalitě pravděpodobně dosud není výrazněji porušena, ale naopak pouze konzervována pod vrstvou novověkých navážek. V případě hlubších zásahů do terénu je potřeba s touto skutečností v budoucnu počítat.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Prameny:

Zatloukal, R. 1999: Jihlava, Masarykovo nám. 5. Nálezová zpráva č. j. 43/99 uložena v archivu ÚAPP Brno.

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Masarykovo Platz Nr. 5. Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Ulice Matky Boží 26, parcela č. 2684/2. SMO 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-5; 127 mm od Z, 363 mm od J sekční čáry. Sídlištní vrstvy. Novověk. Záchraný výzkum.

Lokalizace: SMO 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-5; 127 mm od Z, 363 mm od J sekční čáry.

Pro dostavbu prodejních prostor na parcele č. 2684/2 byl zvolen stavebně poměrně nenáročný projekt, který významnějším způsobem nezasáhl do terénního reliéfu. Stavba byla založena na základech, které svým nepřesáhly hloubku 1,20 m a tak se pouze ve své nejnižší části dotkly úrovně archeologických vrstev ze 16.-17. století. Profily měly převážně dokumentační hodnotu a rozšířily znalosti o výškových poměrech za zadním traktem domu č. 26. V obou profilech byl zachycen sled dorovnávkových vrstev, z nichž například k. 101 a 103 v P 2 mají zřejmě středověké stáří. Tyto kontexty jsou tvořeny požárovými zbytky - propálenou mazanicí a množstvím uhlíků, které byly v novověku přemístěny při nějakých zemních pracích. Žádné místo výkopu nedosáhlo geologického podloží.

V průběhu existence domu č. 26 zde docházelo během četných přestaveb k vyvezení částí stavebního rumu a k opětovným zahradním úpravám. Protože tato část není a zřejmě ani nikdy nebyla podsklepena, můžeme s jistotou konstatovat, že přibližně v hloubce 1,00 m od současného terénu se i nadále nacházejí převážně neporušené středověké archeologické situace, které jsou pouze překryty vrstvami novověkých navážek.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Prameny:

Zatloukal, R. 1999: Jihlava, Matky Boží 26. Nálezová zpráva č. j. 58/00 uložena v archivu ÚAPP Brno.

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Matky Boží Gasse Nr. 26. Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Ulice Matky Boží. Kostel Nanebevzetí Panny Marie. Středověk, novověk. Zjišťovací sondáž.

Zjišťovací výzkum nevelkého rozsahu přináší základní přehled o historii vnitřního prostoru kostela Nanebevzetí Panny Marie a přilehlého ambitu minoritského kláštera. Během března r. 1999 byly kvůli zjištění hydrogeologických poměrů pod chrámem vykopány celkem čtyři sondy o rozměrech 1 x 1 x 1 m: tři ve východní lodi kostela a jedna v křížové chodbě, při vnější straně západní zdi presbytáře.

Dokumentované profily sond zachytily celkem čtyři kostelní podlahy, po kterých se procházeli věřící v průběhu uplynulých sedmisetpadesáti let. Nejstarší úroveň, jistě opravovaná, vydržela zřejmě od počátku fungování kostela v padesátých letech 13. století po úpravy stavby ve 2. polovině 14. století nebo v 1. polovině století následujícího. Mladší středověká úroveň pochůzného terénu vznikla na stavební sutí po požáru minoritského areálu pravděpodobně při odstraňování následků nájezdu nepřátel jihlavských měšťanů v roce 1402. Z jednotlivých vrstev podlah a vyrovnávek se podařilo získat několik fragmentů do červena vypálených dlaždic, jejichž síla dosahovala 3-3,5 cm. Zbývající rozměry lze odhadnout na cca 15 x 15 cm. Horní dvě úrovně cihlových a betonových podlah jsou svědky úprav kostela během 19. a 20. století. Rostlý terén pod kulturními vrstvami skrývá zásypy hrobů pravděpodobně středověkého stáří. Pohřbívání během renesanční a barokní doby však také nelze vyloučit. Protože spodní části sond dosahovaly k vrchním partiím pohřbených jedinců, nebyly skelety vykopány. Podle předběžného průzkumu můžeme usuzovat na kostrové pohřby v natažené poloze na zádech bez větších milodarů. Poznatky o rozsahu a způsobu pohřbívání v areálu minoritského kláštera však přinese až budoucí archeologický průzkum.

David Zimola, MV Jihlava

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Matky Boží Gasse. Kirche Nanebevzetí Panny Marie (Maria Himmelfahrt). Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Vorläufige Sondierung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Čajkovského ulice č. 17. Vrcholný středověk. Záchraný výzkum.

Dokumentace zbytků dvou archeologických objektů na stěnách stavební jámy proběhla v červnu r. 1999. Světlo hnědé podloží složené z navětralé ruly a jílu, které se nachází pod sklepem dnes již zbouraného domu, skrývalo zbytky zahloubeného dřevohlinitého domu, jehož příčný profil bylo možno pozorovat na východní stěně jámy. Novodobým zdímem silně narušený objekt dosahoval šířky 4,24 m, přičemž se maximální zachovalá výška domu pohybovala od 0,22 do 0,88 m. Změřit druhý rozměr obdélného objektu se nepodařilo, neboť jeho zbytek zmizel při stavbě sousedního domu (č. 15) nebo byl vybagrován v případě domu č. 17. Výplň zahloubené části obydli představovala cihlově červená až černá destrukční vrstva, vzniklá silným požárem. Kusy propálené hlíny a spálených dřev, nacházející se v hojně míře ve výplni, tvořily ve své době dřevohlinitou konstrukci domu. Na základě skromných nálezů keramiky lze zánik celého objektu zařadit na přelom 13. a 14. století nebo do 1. poloviny 14. století.

Druhý objekt sloužil s největší pravděpodobností k výrobním účelům a na profilu se projevil jako oválná jáma s plochým dnem. Hnědočerná prachová hlína, která jámu po zániku vyplnila, obsahovala četné úlomky cihel, kamenů, mazanice, uhlíků a především keramiky, díky které můžeme zánik objektu datovat do závěru středověkého období, tzn. do 1. poloviny 16. století. Zůstává však otázkou, co se na tomto místě vyrábělo a zda se přece jen nejedná o část zaniklého domu či sklepa.

David Zimola, MV Jihlava

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Čajkovského Gasse Nr. 17. Hochmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Masarykovo nám. č. 54. Vrcholný středověk. Záchraný výzkum.

Výzkum pod podlahou střední části domu, známého dlouhá léta pod názvem „Pasáž“, na hlavním náměstí v Jihlavě, odhalil archeologickou situaci dokumentující zánik středověkého domu následkem požáru. Pod nánosy navážek jsme obnažili zeď s pravidelným vrstvením kamenů a menším množstvím cihel. Dolní část zdi, zahloubené do podloží, nesla stopy silného žáru. Na ni navazovaly destrukční vrstvy, které vyplnily prostor uvnitř domu po nešťastné události. Jednalo se o písčitou hlínu promíšenou četnými úlomky cihel, kamenů, malty a keramiky, kterou překryla kompaktní uhlíková vrstvička představující ohořelou stěnu či zřícený strop nebo podlaží. Fragmenty keramických nádob získaných z popisovaných kontextů umožňují datovat celou